

Г. М. Головка

Лиманське

ЛИМАНСЬКЕ – селище міського типу Роздільнянського району Одеської області. Знаходиться на лівому березі [Кучурганського лиману](#) (на правому – Молдова), за 75 км від обл. центру, за 24 км від райцентру, за 7 км від залізнич. ст. Кучурган і за 6 км від автошляху Одеса–Кишинів. Площа 5,05 км². За переписом 2001, насел. становило 7319 осіб (складає 86,2 % до 1989), станом на січень 2015 – 7458 осіб (переважно українці). Пobl. смт знайдено кілька курганів із похованнями кочівників 9–12 ст. Свою історію Л. веде від нім. колоній Зельці та Кандель, засн. 1798 на землях, здобутих Рос. імперією після рос.-турец. війн 1768–91. За першим переписом колоній 1811, у Зельцях проживало 471, у Канделі – 474 особи. Значна кількість німців виїхала з колоній після виходу 1871 указу Олександра II, яким скасовано низку пільг, зокрема й щодо непроходження військ. повинності, та з поч. 1-ї світової війни. 1916 у Зельцях проживало 5047 осіб, діяли костел, 2 школи (348 учнів), лікарня, каса взаємодопомоги, працювали млин, лісопильня, бойня, були 8 винних погребів, аптека, 10 лавок; у Канделі – відповідно 2525 осіб, православна церква, 2 школи (371 учень), паромна переправа, 2 винних погреби, 9 лавок. Під час воєн. дій 1918–20 влада неодноразово змінювалася. Жит. чинили спротив насильниць. колективізації. 1803–1920 поселення перебували у складі Херсон., 1920–22 – Одес. губ. (1825–22 – Одес. пов.), 1923–30 – Одес. округи, від 1932 – Одес. обл. У 1930-х рр. Зельці були центром нім. нац. р-ну. Він був створ. 1924 як Мангейм. р-н, від 1926 – Фрідріх-Енгельсов. р-н, від 1931 – Зельц. р-н. 1926 його тер. становила 570 км², насел. – 20 875 осіб; складався з Амбросієв., Баден., Вигодян., Ексарев., Ельзас., Зельц., Кандел., Мангейм., Отрадів., Секретар. і Страсбур. сільрад. 1939 Баден., Ельзас., Зельц., Кандел. і Страсбур. сільради перепідпорядковано Роздільнян. р-ну, ін. – Біляїв. р-ну. У міжвоєн. час, окрім німців, мешкали українці, росіяни та молдовани. Від серпня 1941 до квітня 1944 села Зельці та Кандель контролювали румун. війська. На фронтах 2-ї світової війни воювало 304 жит., з них 109 загинуло. З наступом рад. військ значна кількість нім. насел. виїхала у Німеччину. 1944 Зельці перейменували на Лиманське, а Кандель – на Рибальське. Згодом села об'єднали. Від 1957 Л. – смт. 2008 на базі військ. аеродрому, який тут діяв від 1945, створ. міжнар. аеропорт «Лиманське» (здатний приймати літаки Іл-76, Ту-204, Ту-154, Ту-134, гелікоптери всіх типів; має пропускну здатність 50 осіб на год.). Нині також працюють 2 с.-г. підприємства, які переважно займаються виноградарством і садівництвом, а також вирощуванням зерн. і овочевих культур та

тваринництвом. Є відділ прикордон. служби. У Л. – аграр. ліцей (один із корпусів розташ. у будівлі причту, поч. 20 ст.), 2 заг.-осв. школи, школа-інтернат; Будинок культури, краєзн. музей, муз. школа; лікар. амбулаторія. Збереглися у напівзруйнов. стані собори Пресвятої Трійці (1892) та Успіння Пресвятої Богородиці (1901). Діють реліг. громади УПЦ МП і УГКЦ. Встановлено пам'ятники рад. воїнам, які загинули під час 2-ї світової війни, та воїнам-афганцям. Серед видат. уродженців – фахівець у галузі автоматиз. систем керування [В. Вартанян](#), геоботанік [С. Дзевановський](#) і фахівець у галузі будівництва, економіст [В. Ячменьова](#).

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Лиманське / Г. М. Головка // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2016. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-54649>. – Останнє поновлення : 2023.

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).